

ارائه یک روش محاسباتی به منظور کمی سازی میزان آسیب پذیری شبکه های رایانه ای بر اساس سیستم امتیازدهی آسیب پذیری متعارف

محمدحسین شرکت^۱ | شهریار محمدی^۲ | مونا جامی پور^۳

۱. دکتری مدیریت سیستم ها؛ گروه مدیریت فناوری اطلاعات؛ دانشگاه تهران؛ دانشکده مدیریت
mh_sherkat@yahoo.com
۲. [پدیدآور رابط] دکتری فناوری اطلاعات؛ استادیار؛ گروه فناوری اطلاعات؛ گروه مهندسی
صنایع؛ دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی
mohammadi@kntu.ac.ir
۳. دکتری مدیریت سیستم ها؛ گروه مدیریت فناوری اطلاعات؛ دانشکده مدیریت؛ دانشگاه تهران
mjamporazmay@yahoo.com

مقاله پژوهشی

دریافت: ۱۳۹۱/۰۶/۱۴

پذیرش: ۱۳۹۲/۱۲/۱۸

دوره ۲۹ شماره ۴

ص.ص. ۱۱۰۷-۱۱۴۵

مجله دانش و
مدیریت اطلاعات

پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات

فصلنامه علمی پژوهشی

شاپا (چاپی) ۲۲۵۱-۸۲۲۳

شاپا (الکترونیکی) ۲۲۵۱-۸۲۳۱

نمایه در ISC، LISA و Scopus

http://jipm.irandoc.ac.ir

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

چکیده: افزایش تعداد آسیب پذیری ها و پیچیدگی آنها در حوزه تبادل داده و اطلاعات، اهمیت مسئله کمی سازی آسیب پذیری ها را هم به جهت تعیین میزان آن و هم از نظر اولویت دهی و مدیریت منابع، بیش از پیش حائز اهمیت ساخته است. شبکه های رایانه ای به دلیل داشتن جایگاه پُراهمیت در زیرساخت ارتباطی و تبادل داده ها و اطلاعات همواره در معرض آسیب پذیری های متعددی قرار داشته اند و این مسئله لزوم محاسبه کمی میزان آسیب پذیری ها را به منظور امکان دستیابی به شبکه هایی امن، بیش از پیش معطوف نظر محققان ساخته است. در این مقاله تلاش شده به منظور محاسبه کمی آسیب پذیری های شبکه، یک روش توسعه یافته بر پایه معماری امنیت ITU-TX-805 و بر پایه ویرایش دوم سیستم امتیازدهی آسیب پذیری متعارف (CVSS) پیشنهاد گردد. هدف روش پیشنهادی در این تحقیق، فراهم آوردن یک ساختار کمی سازی به منظور امکان شناسایی میزان آسیب پذیری ها و مدیریت مؤثر آنها می باشد.

کلیدواژه ها: آسیب پذیری؛ آسیب پذیری شبکه های رایانه ای؛ معماری امنیت ITU-TX-805؛ کمی سازی آسیب پذیری ها؛ سیستم امتیازدهی آسیب پذیری متعارف (CVSS)

۱. مقدمه

میزان اطلاعات مهم، حساس و حیاتی شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی و غیردولتی بر روی پایگاه‌های اطلاعاتی که از طریق شبکه‌های محلی و یا جهانی در سراسر دنیا به یکدیگر متصل شده‌اند تا در هر لحظه امکان استفاده از این اطلاعات فراهم باشد، روزبه‌روز در حال افزایش است. این در حالی است که شبکه‌های رایانه‌ای نیز همانند سایر سیستم‌های رایانه‌ای به‌طور کامل امن نبوده و دارای نقاط ضعف و آسیب‌پذیر بسیاری می‌باشند و امکان رخنه و نفوذ به درون آنها و در نتیجه سرقت اطلاعات و یا فروپاشی آنها وجود دارد و همین مسئله موجب گردیده شبکه‌های رایانه‌ای در معرض آسیب‌پذیری‌های متعددی قرار داشته باشند (امیدیان و دیگران ۱۳۸۸).

آسیب‌پذیری بستری بالقوه و مستعد برای وقوع حمله است که هر زمان اتفاق بیفتد، می‌تواند رفتاری نامطلوب و غیرصحیح به وجود آورد (Hansmann et al 2005). بر اساس تعریف «راما کریشان» و «سکار» آسیب‌پذیری یکی از نقاط ضعف سیستم است که از آن می‌توان برای به‌خطر انداختن امنیت سیستم سوءاستفاده کرد (Ramakrishnan and Sekar 1998). «بیشاپ» آسیب‌پذیری را به‌عنوان یکی از ویژگی‌های سیستم می‌داند که از یک سو به‌طور بالقوه باعث سوءاستفاده از سیستم می‌شود و از سوی دیگر می‌تواند خود نتیجه یک یا چند حمله یا سوءاستفاده دیگر باشد (Bishop 1995). «آمان» و همکاران آسیب‌پذیری را عبارت از هر ویژگی سیستم رایانه‌ای تعریف می‌کنند که امکان نقض خط‌مشی‌های امنیتی آن سیستم را به فرد یا افرادی بدهد (Ammann 2002). در تعریف دیگری از بیشاپ آسیب‌پذیری به معنای وجود ضعف امنیتی در سیستم تعریف شده که امکان سوءاستفاده از سیستم و تهدید صحت و جامعیت اطلاعات را از جانب مهاجمان فراهم می‌آورد (Bishop 2003).

ارزیابی درجه آسیب‌پذیری برای هر یک از ابعاد آسیب‌پذیر در شبکه‌های رایانه‌ای از اهمیت بالایی برخوردار است، چرا که هر چه یک بُعد در یک سیستم شبکه آسیب‌پذیرتر باشد، آن بُعد بیشتر مورد سوءاستفاده مهاجمان قرار می‌گیرد. از سوی دیگر، برای ایمن‌سازی و دستیابی به شبکه‌هایی امن، شناخت میزان آسیب‌پذیری به‌منظور امکان مدیریت مؤثر منابع در مواجهه با آسیب‌ها امری لازم و اساسی است.

در این مقاله تلاش شده که بر پایه جنبه‌های امنیتی معماری امنیت ITU-TX-805

نسبت به ارائه یک روش کمی‌سازی در حوزه محاسبه آسیب‌پذیری‌های شبکه‌های رایانه‌ای بر پایه ویرایش دوم سیستم امتیازدهی آسیب‌پذیری متعارف^۱ با عنوان NCVSS اقدام گردد. معماری امنیت ITU-TX-805 در مقایسه با سایر چارچوب‌ها و معماری‌های امنیتی جامع‌تر بوده و ضمن قابلیت به‌کارگیری برای کلیه شبکه‌ها، یک نمای جامع و بالا به پایین از امنیت شبکه را برای اجزاء، سرویس‌ها و کاربردهای شبکه جهت شناسایی، پیشگیری و اصلاح آسیب‌پذیری‌ها فراهم می‌نماید (حاجیان و دیگران ۱۳۸۸).

این مقاله در ۵ بخش تنظیم شده است. پس از مقدمه، در بخش دوم به مطالعه ادبیات موضوع و طبقه‌بندی آسیب‌پذیری‌ها پرداخته می‌شود. در بخش سوم، روش پیشنهادی برای محاسبه کمی آسیب‌پذیری‌ها ارائه شده و بخش چهارم به آزمون روش پیشنهادی می‌پردازد. بخش پنجم شامل جمع‌بندی نتایج و نتیجه‌گیری است.

۲. مروری بر ادبیات موضوع

در مطالعه علمی هر حوزه جدید علمی وجود ساختار و یا چارچوب بررسی به‌عنوان پیش‌نیازی لازم و مهم برای مطالعه ساختارمند آن و ایجاد یک زبان مشترک در آن حوزه امری حیاتی است (Howard 1998). «کرسول» با بیان اهمیت وجود چارچوبی برای بررسی در مدیریت مؤثر مطالعات حوزه آسیب‌پذیری معتقد است که تعریف چارچوب مؤثر می‌تواند زمینه‌ساز تعریف یک دسته‌بندی مناسب به‌منظور طبقه‌بندی آسیب‌پذیری‌ها گردیده و این طبقه‌بندی خود مبنایی برای مدیریت مؤثر آسیب‌پذیرها گردد (Krsul 1998). «لاف» ضمن بیان ضرورت ساخت یافته‌بودن، جامعیت، وضوح و کارآمدی در هر نوع ساختار مدیریت آسیب‌پذیرها، معتقد است که یک ساختار با فراهم کردن مفاهیم مشترک در دسته‌بندی آسیب‌پذیری‌ها، راه ساخت یافته‌ای را جهت مشاهده، تحلیل و ارزیابی کمی و کیفی آسیب‌پذیری‌ها فراهم می‌نماید (Lough 2001).

«بیشاپ» معتقد است که اولین مرحله برای مدیریت مؤثر آسیب‌پذیری‌ها، فهم آسیب‌پذیری‌ها بر اساس دسته‌بندی آنها بر مبنای مشخصاتشان در رده‌بندی است، چرا که این کار تعداد زیادی از آسیب‌پذیری‌ها را بر طبق یک گروه‌بندی، قابل فهم می‌سازد (Bishop 2003). بنا به اعتقاد «بیشپی» و «هالینگورث» یکی از اهداف تولید رده‌بندی‌های

1. Common Vulnerability Scoring System: CVSS

آسیب‌پذیری، توسعه ابزارهای خودکار جهت انجام ارزیابی‌های کمی در حوزه امنیت است (Bisbey & Hollingworth 1978).

تاکنون رده‌بندی‌های متعددی در حوزه آسیب‌پذیری ارائه شده‌است. جدول شماره ۱ خلاصه مهم‌ترین رده‌بندی‌های انجام‌شده در حوزه آسیب‌پذیری و مشخصات کلیدی هر یک را نمایش می‌دهد. شاید بتوان گفت که اولین دسته‌بندی در حوزه آسیب‌پذیری در سال ۱۹۶۷ در آمریکا انجام پذیرفته است. در این تحقیق دولت فدرال مراکز محاسباتی را وادار به مطالعه و بررسی مسائل و امور مرتبط با آسیب‌پذیری‌های نرم‌افزاری، به‌خصوص سیستم‌های عامل نمود (Ammala 2004).

جدول ۱. خلاصه مهم‌ترین رده‌بندی‌های انجام‌شده در حوزه آسیب‌پذیری

ردیف	محقق / محققان	مبنای رده‌بندی	تمرکز موضوعی	مشخصه
۱	Abbott et al, 1976	اشکالات و آسیب‌پذیری‌های زمان برنامه‌نویسی و تولید کد برنامه	سیستم‌عامل‌ها	تکن‌لایه
۲	Bisbey et al, 1978	خطاهای حفاظتی در فرایند استفاده	سیستم‌عامل‌ها	تکن‌لایه
۳	Ristenbatt, 1988	طراحی شبکه و ویژگی‌های در معرض آسیب	شبکه‌ها	تکن‌لایه
۴	Landwehr et al, 1994	پیدایش، مکان رخنه و زمان ایجاد رخنه	نرم‌افزارها	تکن‌لایه
۵	Aslam, 1995	اشکالات و آسیب‌پذیری‌های زمان برنامه‌نویسی و تولید کد برنامه	سیستم‌عامل UNIX	تکن‌لایه
۶	Bishop, 1995	اشکالات و آسیب‌پذیری‌های زمان برنامه‌نویسی و تولید کد برنامه	نرم‌افزارها	تکن‌لایه

ردیف	محقق / محققان	مبنای رده بندی	تمرکز موضوعی	مشخصه
۷	Du, 1997	انواع حملات و آسیب پذیری های دیواره های آتش	شبکه ها	تک لایه
۸	Bishop, 1999	طبیعت، زمان رخداد، سوء استفاده، اثر، حداقل تعداد اجزاء آسیب پذیر، منبع شناسایی	عمومی	تک لایه
۹	Kamara, 2003	انواع حملات و آسیب پذیری های دیواره های آتش	دیواره های آتش	تک لایه
۱۰	Pothamsetty et al, 2004	رخنه های موجود در پروتکل های نرم افزاری	پروتکل	تک لایه
۱۱	Weber, et al, 2005	چگونگی پیدایش و علل ایجاد رخنه	نرم افزارها	تک لایه
۱۲	Hamed et al, 2006	ناسازگاری سیاست امنیتی	شبکه ها	تک لایه
۱۳	Asosheh et al, 2008	خطرات ناشی از انکار سرویس توزیع شده (DDoS)	شبکه ها	تک لایه
۱۴	Wiesauer et al, 2009	الگوی حملات	نرم افزارها	تک لایه
۱۵	Ryoo et al, 2009	چگونگی پیدایش و علل ایجاد رخنه	شبکه های بی سیم	سلسله مراتبی و چندبعدی
۱۶	Zeidanloo et al, 2010	IDS ها و honeynet	Botnet ها	تک لایه
۱۷	Alvi and Zulkernine, 2011	رده بندی آسیب پذیری ها بر اساس فازهای دوره عمر نرم افزار	نرم افزار	---

ردیف	محقق / محققان	مبنای رده‌بندی	تمرکز موضوعی	مشخصه
۱۸	Tripathi and Singh, 2011	طبقه‌بندی الگوهای آسیب‌پذیری پایگاه داده به‌منظور شناسایی میزان ریسک امنیتی	پایگاه داده	---
۱۹	Ahmad et al., 2011	بهبود روش‌های موجود در طبقه‌بندی آسیب‌پذیری‌های نرم‌افزار از طریق تمرکز روی زبان برنامه نویسی C	نرم‌افزار	---
۲۰	Kuhn, 2011	رده‌بندی آسیب‌پذیری‌ها بر اساس سیاست کنترل دسترسی و شناسایی خطاهای پیکره‌بندی	تست کلاس‌های خاص معرفی شده	چندلایه‌ای و چندبعدی
۲۱	Hunt and Slay, 2011	طبقه‌بندی آسیب‌پذیری‌ها به‌منظور دستیابی به فناوری‌های جدید برای مقابله با انواع مکانیزم‌های جدید دفاعی	سیستم‌های توسعه یافته مانند محاسبات ابری، بدافزارهای سه‌بعدی و VOIPها	---
۲۲	Yan et al., 2011	دسته‌بندی آسیب‌پذیری‌ها با استفاده از آزمایش‌های تجربی به‌منظور ارزیابی کارایی الگوهای معنایی	نرم‌افزار	---
۲۳	Shijia et al., 2011	۱- تکنیک‌های تست آسیب‌پذیری Brute Force، ۲- تست آسیب‌پذیری داده با تغییر پروتکل پیام‌ها	سرورها و پروتکل شروع جلسه	---
۲۴	Szidarovszky and Yi, 2011	استفاده از الگوریتمی با متغیرهای تصمیم‌گیری ساده به‌منظور تشخیص مکان‌یابی منابع به‌صورت امن	شبکه	---

ردیف	محقق / محققان	مبنای رده بندی	تمرکز موضوعی	مشخصه
۲۵	Gallon and Bascou, 2011	۱- استفاده از چارچوب CVSS به منظور نمره دهی عددی به آسیب پذیری های ثبت شده در پایگاه های داده CVE، ۲- ایجاد ارتباط بین گراف های حمله با چارچوب CVSS به منظور ارزیابی اثر حمله ها بر میزبان شبکه هدف	شبکه های رایانه ای	---
۲۶	Vijayakumar and Muthuchelvi, 2011	استفاده از XDOS و TCP/IP برای کشف اتوماتیک آسیب پذیری های Zombie	نرم افزار	---
۲۷	Shahriar and Zulkernine, 2011	۱- طبقه بندی آسیب پذیری ها با توجه به ویژگی های عمومی در حملات آنلاین ۲- طبقه بندی آسیب پذیری ها بر اساس تفاوت ویژگی های برنامه در حال اجرا با ویژگی های ثبت شده	برنامه های نرم افزاری	---
۲۸	Perla et al., 2011	طبقه بندی آسیب پذیری ها بر اساس خطاهای منطقی، شرایط رقابتی و نتایج عملیات منطقی	سیستم عامل	---
۲۹	Holm et al., 2012	استفاده از چارچوب CVSS به منظور تعیین سطح آسیب پذیری سیستم ها	شبکه های کامپیوتری	---
۳۰	Zhongwen and Yingchun, 2012	رده بندی آسیب پذیری ها بر پایه پنج ویژگی امنیت اطلاعات شامل یکپارچگی، دسترسی پذیری، محرمانگی، قابلیت کنترل و قابلیت اعتماد	امنیت اطلاعات	----

ردیف	محقق / محققان	مبنای رده‌بندی	تمرکز موضوعی	مشخصه
۳۱	Xiaohui et al., 2012	طبقه‌بندی آسیب‌پذیری‌های نرم‌افزار از طریق تحلیل فرایند چرخه عمر نرم‌افزار	سیستم‌های توزیع شده در مقیاس وسیع	چندلایه‌ای و چندبعدی
۳۲	Hudic et al., 2012	استفاده از مکانیزم‌های تست نفوذ به منظور طبقه‌بندی آسیب‌پذیری‌های پایگاه داده، سیستم‌های رایانه‌ای و شبکه‌ها	پایگاه داده، سیستم‌های رایانه‌ای و شبکه	---
۳۳	JunGang et al., 2012	تشخیص هویت میزبان‌ها به منظور کاهش ریسک‌های آسیب‌پذیری	شبکه‌های رایانه‌ای	سلسله‌مراتبی
۳۴	Maatta and Raty, 2012	استفاده از اسناد XML برای بررسی فعالیت‌های شبکه و کشف آسیب‌پذیری‌ها	شبکه‌های رایانه‌ای	---
۳۵	Shiguo et al., 2012	ارائه متدهای تحلیل آسیب‌پذیری در زمینه امنیت شبکه به منظور تشخیص طبقه‌بندی مناسب برای آسیب‌پذیری‌ها	شبکه‌های ad hoc، ماهواره‌ای، امنیت شبکه	---
۳۶	Corcalciuc, 2012	۱- دسته‌بندی آسیب‌پذیری‌ها با استفاده از نمودارهای SwimLane، ۲- تفسیر معنایی برنامه‌های هم‌روند، لایه‌های انتزاعی، درخت سلسله‌مراتبی و ویژگی‌های ارث‌بری شده از لایه‌های پایین به منظور ارائه دسته‌بندی مناسب از آسیب‌پذیری	زمان و مکان	سلسله‌مراتبی
۳۷	Bhattacharya and Ghosh, 2012	دسته‌بندی آسیب‌پذیری‌ها با استفاده از گراف وابستگی به منظور شناسایی حملات و آسیب‌پذیری‌های به وجود آمده	شبکه	---

ردیف	محقق / محققان	مبای رده بندی	تمرکز موضوعی	مشخصه
۳۸	Njogu et al., 2013	طبقه بندی آسیب پذیری ها با توجه به انواع خطا و سطح دقت در سرورها	سرورهای HTTP & Apache & IIS	---
۳۹	Wang et al., 2013	معرفی معیار جدید امنیتی به نام k-Zero Day Safety، این معیار به جای شمردن تمام آسیب ها، به ارزیابی آسیب هایی می پردازد که ممکن است تخریب زیادی روی امنیت شبکه بگذارند	شبکه های رایانه ای	---
۴۰	Ben-Porat, 2013	استفاده از Closed-Hash برای ارزیابی ساختار داده به منظور تعیین میزان آسیب پذیری	شبکه های رایانه ای	---
۴۱	Marrone et al., 2013	ارائه زبان مدل سازی برای تحلیل آسیب پذیری ها در برنامه های کاربردی به منظور حفاظت از ساختار حیاتی برنامه ها	نرم افزار	---
۴۲	Kakareka, 2013	استفاده از XML برای ارزیابی آسیب پذیری سیستم	سیستم های رایانه ای	---
۴۳	Wang et al., 2013	استفاده از الگوی پیمایش آسیب پذیری سرویس بر پایه معماری SOA در محیط وب سرویس	محیط های وب سلسله مراتبی سرویس	---
۴۴	Zhang et al., 2014	استفاده از سیستم امنیتی تا بتوان با تشخیص آسیب پذیری، آن را به همه کلاینت ها ارسال نمود	نرم افزار	---

با مروری بر مطالعات انجام شده و موارد مندرج در جدول شماره ۱ می توان به این نتیجه رسید که در دسته بندی های ارائه شده معیارها و فاکتورهای متفاوتی برای دسته بندی و رده بندی آسیب پذیری ها استفاده شده است. این معیارها عبارتند از:

- ◇ دسته بندی آسیب پذیری ها با توجه به روشی که از آنها سوء استفاده می شود؛
- ◇ دسته بندی به مؤلفه های نرم افزاری و سخت افزاری و رابطه ای که باعث بروز آسیب پذیری می شو؛
- ◇ دسته بندی بر اساس ماهیت آسیب پذیری و دلایل ایجاد آن؛
- ◇ دسته بندی آسیب پذیری ها بر اساس زمان وقوع آنها؛ و
- ◇ دسته بندی آسیب پذیری ها بر اساس دامنه آن.

با توجه به اینکه در موضوع امنیت شبکه هدف از بررسی و تحلیل آسیب پذیری ها، شناسایی و کشف حمله قبل از وقوع آن بر اساس میزان آسیب پذیری هر یک از مؤلفه های امنیتی به منظور اتخاذ تدابیر لازم در جهت مواجهه با آسیب پذیری است، آنها باید به گونه ای بررسی و رده بندی شوند که امکان محاسبه میزان آسیب پذیری ها را با هدف امکان تعیین نقش و اثر آسیب پذیری های شبکه فراهم آورند (امیدیان و دیگران ۱۳۸۸). بر این اساس یکی از نواقص قابل مشاهده در فعالیت های انجام شده قبلی فقدان یک ساختار کمی سازی در چارچوب های بررسی و طبقه بندی آسیب پذیری هاست.

تاکنون مطالعات محدودی به منظور ارائه روش های ارزیابی و محاسبه کمی آسیب پذیری ها انجام گردیده است. «جورج» و «وامانو» چارچوب عملی عمومی را جهت ارزیابی کمی آسیب پذیری سیستم ها ارائه نموده اند (gheorghe and Vamanu 2004). در این چارچوب، میزان آسیب پذیری سیستم به شکل کمی، و به صورت عددی بین ۰ تا ۱۰۰ اندازه گیری می شود. الحزمی و مالائیا معیاری با نام چگالی آسیب پذیری را به عنوان معیاری جهت ارزیابی میزان آسیب پذیری سیستم ها و امکان پیش بینی نرخ کشف آسیب پذیری ها در آینده معرفی نموده اند (Alhazmi and Malaiya 2005). امامی و جعفریان نیز به ارائه چارچوبی برای محاسبه درجه آسیب پذیری سیستم های مدیریت پایگاه داده های متن باز رایج پرداخته اند (۲۰۰۹). در این مطالعه، روشی برای ارزیابی میزان آسیب پذیری سیستم های هم نوع با استفاده از تعداد آسیب پذیری ها، تعداد نسخ رایج و

میزان محبوبیت آنها معرفی شده و چارچوب پیشنهادی برای محاسبه کمی آسیب‌پذیری پایگاه‌های داده متن باز، MySQL، PostgreSQL، Ingres، Firebird، مورد استفاده قرار گرفته است (امامی و دیگران ۱۳۸۸). به‌منظور ایمن‌سازی و دستیابی به شبکه‌های امن نیز رویکردهای مختلفی ارائه گردیده که در جدول شماره ۲ به‌صورت خلاصه به اهم موارد مندرج در تحقیقات سال‌های اخیر پرداخته شده است.

جدول ۲. رویکردهای متأخر در ایمن‌سازی و دستیابی به شبکه‌های امن

سال - محقق	بررسی صورت‌گرفته	تمرکز موضوعی
(Taheri et al. 2010)	مسیریابی MultiPath برای تشخیص و محافظت از حملات کرم‌ها	شبکه‌های بی‌سیم و موردی
(Nehinbe 2011)	مرور راهنمایی‌های موجود برای افزایش نظارت بر نفوذ به سیستم	سیستم‌های رایانه‌ای
(Yonglin et al. 2011)	ایجاد گراف حمله به‌منظور تشخیص حملات غیرمستقیم	شبکه‌های رایانه‌ای
(Asman et al. 2011)	شبیه‌سازی عامل‌گرا با توجه به جریان بسته‌ها و بررسی رفتار آنها به‌منظور شناسایی جریان‌های مخرب	سیستم‌های رایانه‌ای، مسیریاب‌ها و سرورها
(Hudic et al. 2012)	طبقه‌بندی مناسب برای پوشش فرایند Penetration Test	پایگاه داده، سیستم‌های رایانه‌ای
(Kundu et al. 2012)	استفاده از گراف به‌منظور تحلیل آسیب‌های امنیتی موجود و تشخیص میزان امن بودن سیستم	شبکه‌های رایانه‌ای
(Junshun et al. 2012)	تشخیص خطاها و محل رویداد آنها با استفاده از ابزار SMT به‌منظور چک کردن صحت داده‌ها	شبکه‌های رایانه‌ای
(Saxena and Hote) 2013)	استفاده از تئوری Rough Set به‌منظور ترکیب فاکتورهای حمله و تشخیص احتمال وقوع حمله	سیستم‌های رایانه‌ای LAN
(Jiang et al. 2013)	استراتژی ارزیابی و آگاهی از حملات به‌صورت عامل‌گرا	شبکه‌های رایانه‌ای

سال - محقق	بررسی صورت گرفته	تمرکز موضوعی
Hernandez-Ardieta) (et al. 2013	طبقه بندی حمله های صورت گرفته در امضای دیجیتال به صورتی که فاز تولید و تصدیق امضای دیجیتال را پوشش می دهد	امضای دیجیتال
(Corona et al. 2013)	طبقه بندی کلی تکنیک های حمله به منظور داشتن تشخیص نفوذ مناسب	سیستم های رایانه ای
Avramescu et al.) (2013	استفاده از Penetration Test برای تشخیص حملات	شبکه های رایانه ای، برنامه های تحت وب، پایگاه داده SQL

۳. روش پیشنهادی

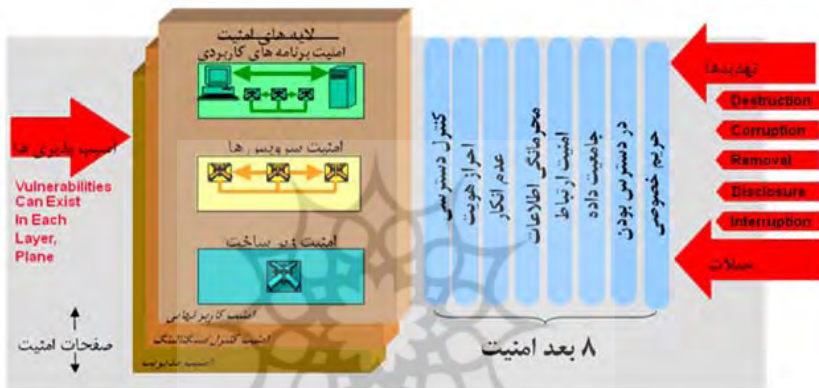
بر اساس آنچه که در بخش قبل اشاره گردید، در این بخش تلاش می شود نسبت به ارائه یک روش محاسباتی به منظور محاسبه کمی میزان آسیب پذیری های شبکه های رایانه ای اقدام گردد. همان گونه که در مقدمه اشاره شد، نخست لازم است ساختار و چارچوب مورد نظر جهت روش کمی سازی تعریف گردیده و بر اساس آن نسبت به ارائه روش محاسباتی اقدام شود. با توجه به هدف تحقیق، ساختار و چارچوب مورد استفاده باید مشخص نماید که چه فعالیت هایی در ساختار شبکه در معرض آسیب پذیری قرار دارند و باید محافظت شوند تا بر اساس آن بتوان نسبت به محاسبه میزان آسیب پذیری ها اقدام نمود.

برای تعیین این فعالیت ها و تعیین ساختار و چارچوب مربوط در این تحقیق از معماری امنیت ITU-TX-805 استفاده شده است. شکل شماره ۱ نمایی از معماری امنیت ITU-TX-805 را نمایش می دهد. دلایل استفاده از این معماری در روش پیشنهادی را می توان به طور خلاصه چنین بیان کرد:

۱. معماری امنیت ITU-TX-805 به گونه ای طراحی شده که برای کلیه شبکه ها و کاربردها قابل به کارگیری بوده و نگرانی های امنیتی مربوط به مدیریت، کنترل و استفاده از زیرساخت، سرویس ها و کاربردهای شبکه را مد نظر قرار می دهد؛ و

۲. نمای جامع و بالا به پایینی از امنیت شبکه را برای عناصر، سرویس‌ها و کاربردهای شبکه فراهم می‌کند (مک‌گی^۱ و دیگران ۲۰۰۴).

ساختار معماری ITU-TX-805 سه مؤلفه ابعاد یا جنبه‌های امنیتی، لایه‌های امنیتی، و سطوح امنیتی را شامل است. در این تحقیق به منظور تعیین فعالیت‌هایی که در معرض آسیب‌پذیری در ساختار شبکه می‌باشند، بر روی ابعاد و یا جنبه‌های امنیتی معماری امنیت اطلاعات تمرکز شده است.

شکل ۱. ساختار معماری امنیت ITU-TX-805 (مک‌گی و دیگران ۲۰۰۴)

ابعاد امنیتی، مجموعه‌ای از اقدامات امنیتی است که جهت مشخص کردن جنبه خاصی از امنیت شبکه طراحی شده است. در این معماری، هشت مجموعه مشخص شده در بُعد امنیت شامل کنترل دسترسی، احراز هویت، عدم انکار، محرمانگی داده‌ها، امنیت ارتباطات، تمامیت داده، قابلیت دسترسی و حریم خصوصی حفاظت در برابر کلیه تهدیدهای امنیتی اصلی فراهم می‌آید. در این معماری جهت فراهم شدن راه‌حل امنیت کامل، ابعاد امنیتی را بایستی بتوان برای ساختار سلسله‌مراتبی تجهیزات و اجزاء شبکه که تحت عنوان لایه‌های امنیت نامگذاری می‌شود، به کار برد. بر این اساس سه لایه امنیتی زیرساخت، سرویس و کاربردی در این معماری تعریف شده است. هر لایه بر روی لایه

1. McGee

دیگر ساخته شده تا یک راه حل جامع فراهم شود. در این شرایط لایه زیرساخت، لایه سرویس و لایه کاربرد را فعال می سازد.

معماری امنیت ITU-TX-805 این حقیقت را مشخص می کند که هر لایه، آسیب پذیری های امنیتی متفاوتی دارد. سطوح امنیتی، گروه های اصلی فعالیت های شبکه هستند که به وسیله ابعاد امنیتی محافظت می شوند. در این معماری سه سطح امنیتی برای ارائه سه گروه از فعالیت هایی که در شبکه اتفاق می افتد، تحت عنوان سطح مدیریت، سطح کنترل و سطح کاربر نهایی تعریف شده است. اعمال ۸ بُعد امنیتی بر روی سطوح و لایه ها، به ایجاد یک نمای مجتمع منتهی شده و در نهایت ۷۲ نمای امنیتی مجزا شکل می گیرد تا بتواند جنبه های متفاوت یک رخنه امنیتی یا یک آسیب پذیری را موشکافانه ارزیابی نماید.

دلیل تمرکز بر جنبه های امنیتی در ساختار مورد استفاده به منظور کمی سازی آسیب پذیری های شبکه را می توان در این مسئله دانست که مشخص کردن ابعاد امنیتی مورد مخاطره، هم به لحاظ ارزیابی ضعف امنیتی موجود در یک شبکه و هم از جهت تعیین اقدامات امنیتی لازم در برخورد با آسیب پذیری قابل توجه است.

نکته قابل توجه دیگر در انتخاب جنبه های امنیتی معماری امنیت ITU-TX-805 به عنوان ساختار تعیین فعالیت های در معرض آسیب پذیری در ارائه روش کمی سازی آسیب پذیری ها در این تحقیق، ماهیت چندوجهی رخداد هر آسیب پذیری است. به عبارت دیگر، ممکن است یک آسیب پذیری بیش از یک بُعد امنیتی را به مخاطره اندازد، یا مربوط به چند نوع فعالیت باشد و یا حتی بیش از یکی از اجزاء شبکه را شامل شود. این مسئله در حالی است که امروزه بیشتر آسیب پذیری ها به صورت ترکیبی بوده و به عبارتی با در کنار هم قرار گرفتن دو سرویس خاص و یا گاهی یک سرویس در کنار یکی از عناصر زیرساخت شبکه یا کاربرد خاص ایجاد مشکل می کند. به منظور محاسبه کمی آسیب پذیری های شبکه در بُعد جنبه های امنیتی برای ساختار مورد استفاده در این تحقیق، از سیستم امتیازدهی آسیب پذیری متعارف (CVSS) که در سال ۲۰۰۷ توسط مجمع واکنش به وقایع و گروه های امنیتی (FIRST) ارائه گردیده، استفاده شده است.

سیستم امتیازدهی آسیب پذیری متعارف (CVSS) از سه گروه معیار تحت عناوین (۱) معیارهای اساسی (پایه ای)، (۲) معیارهای موقتی و (۳) معیارهای محیطی تشکیل شده است

که هر یک از این گروه معیارها نیز به نوبه خود شامل مجموعه‌ای از زیرمعیارهای دیگر می‌باشد. معیارهای پایه‌ای، ویژگی‌های اصلی و پایه‌ای یک آسیب‌پذیری هستند که در طول زمان ثابت بوده و به محیط کاربر بستگی ندارند. در مقابل، معیارهای موقتی با گذشت زمان تغییر می‌کنند، ولی بین محیط‌های کاربری مختلف یکسان هستند. معیارهای محیطی نیز به یک محیط خاص کاربری مربوط بوده و منحصر به آن محیط می‌باشند (Mell et al 2006).

از ویژگی‌های روش CVSS سادگی و سهولت درک آن است. در این روش، وقتی که به معیارهای پایه‌ای مقادیر مناسبی اختصاص داده شود، معادله پایه‌ای، مقداری بین ۰ تا ۱۰ خواهد گرفت. استفاده از معیارهای موقتی و محیطی اختیاری است، ولی می‌توان با تخصیص مقادیر مناسب به این معیارها امتیاز پایه را پالایش کرد. استفاده از معیارهای موقتی و محیطی میزان ریسک ناشی از آسیب‌پذیری را با دقت بیشتری منعکس می‌سازد، اما استفاده از این معیارها الزامی نیست و با توجه به هدف، ممکن است استفاده از امتیاز پایه کافی باشد (همان).

تاکنون مطالعات متعددی به منظور متناسب‌سازی مدل پایه CVSS برای سازمان‌ها و محاسبه آسیب‌پذیری‌ها برای مقاصد مختلف و همچنین افزایش کارایی مدل پایه انجام شده است. به عنوان نمونه می‌توان به مطالعات زیر اشاره کرد: تعیین نقاط کارآمدی و ناکارآمدی مدل CVSS و متناسب‌سازی آن (Scarfone et al 2009; Mell et al 2007)؛ لزوم بومی‌سازی مدل پایه CVSS در سازمان‌های مختلف و اهمیت بومی‌سازی مدل به منظور بهره‌مندی از مزایای آن (Fruhirth and Mannisto 2009)؛ بررسی اثرات معیارهای محیطی بر کارآمدی مدل CVSS و ارائه راهکارهایی به منظور تأثیردهی دقیق معیارهای محیطی به عنوان عامل اصلی در بومی‌سازی مدل (Gallon 2010)؛ و اهمیت معیارهای محیطی در متناسب‌سازی مدل پایه CVSS و نقش معیار توزیع هدف به عنوان یک معیار متناسب‌کننده در تأثیردهی شرایط محیطی سازمان‌ها در فرایند محاسبه مؤثر این روش (Harada et al 2010).

«هامب» و «فرانکریا» نیز به ارائه مدلی به منظور پیش‌بینی میزان احتمال رخداد آسیب‌پذیری و ریسک حاصل از آن در سازمان‌ها بر اساس مدل CVSS پرداخته‌اند (Homb and Franqueira 2009). در این تحقیق با ارائه دو شاخص تکرار سوءاستفاده و اثر

سوءاستفاده از آسیب‌پذیری‌ها به پیش‌بینی آسیب‌پذیری‌ها بر اساس فرایند «مارکوف»^۱ اقدام گردیده که بر اساس پیش‌بینی انجام‌شده امکان تبدیل آسیب‌پذیری‌ها به خدمات لازم برای مقابله با آسیب‌پذیری‌ها فراهم می‌گردد. در این تحقیق، شاخص تکرار سوءاستفاده از آسیب‌پذیری‌ها بر اساس معیارهای پایه و موقتی و شاخص اثر سوءاستفاده از آسیب‌پذیری‌ها بر اساس معیارهای پایه و محیطی مورد محاسبه قرار گرفته است.

از مقایسه مشخصه‌های مورد استفاده در معیارهای پایه‌ای سیستم امتیازدهی متعارف با ساختار جنبه‌های امنیتی معماری امنیت ITU-TX-805 می‌توان به این نتیجه رسید که معیارهای پایه‌ای سیستم امتیازدهی متعارف با جنبه‌های امنیتی معماری امنیت ITU-TX-805 تطابق نزدیکی داشته و می‌توان با اعمال تغییراتی نسبت به متناسب‌سازی سیستم امتیازدهی متعارف برای محاسبه آسیب‌پذیری‌های شبکه اقدام نمود. روش پیشنهادی در این تحقیق سیستم امتیازدهی آسیب‌پذیری متعارف شبکه^۲ (NCVSS) نامیده شده است. جدول شماره ۳ به مقایسه مؤلفه‌های جنبه‌های امنیتی شبکه معماری امنیت ITU-TX-805 با معیارهای پایه مندرج در مدل CVSS پرداخته است. همان‌گونه که از این جدول مشخص می‌گردد، در تطابق میان مؤلفه‌های رده‌بندی پیشنهادی و معیارهای پایه در زمینه مؤلفه عدم انکار و امنیت ارتباطات در معیارهای پایه‌ای سیستم امتیازدهی متعارف معیاری وجود ندارد. به این منظور در روش پیشنهادی NCVSS این مسئله با اعمال دو متغیر جدید در معیارهای پایه به صورت جدول شماره ۴ پوشش داده شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

1. Markov
2. Network Common Vulnerability Scoring System

جدول ۳. تطابق مؤلفه‌های ساختار جنبه‌های امنیتی شبکه و معیارهای پایه CVSS

مؤلفه‌های ساختار جنبه‌های امنیتی شبکه معماری امنیت ITU-TX- 805	معیارهای پایه‌ای مندرج در CVSS
کنترل دسترسی	بردار دسترسی (AV)
احراز هویت	تصدیق اصالت (AU)
عدم انکار	----
محرمانگی داده‌ها	تأثیر بر محرمانگی (C)
امنیت ارتباطات	-----
تمامیت داده	تأثیر جامعیت (I)
قابلیت دسترسی	پیچیدگی دسترسی (AC)
حریم خصوصی	تأثیر در دسترس پذیری (A)

جدول ۴. معیارهای پایه مؤلفه‌های روش NCVSS و تطابق آن با مؤلفه‌های ساختار جنبه‌های امنیتی

معماری امنیت ITU-TX- 805

مؤلفه‌های ساختار جنبه‌های امنیتی معماری امنیت ITU-TX- 805	معیارهای پایه‌ای NCVSS
کنترل دسترسی	بردار دسترسی (AV)
احراز هویت	تصدیق اصالت (AU)
عدم انکار	تصدیق فعالیت (AA)
محرمانگی داده‌ها	تأثیر بر محرمانگی (C)
امنیت ارتباطات	تأثیر بر امنیت ارتباطات (CS)
تمامیت داده	تأثیر جامعیت (I)
قابلیت دسترسی	پیچیدگی دسترسی (AC)
حریم خصوصی	تأثیر در دسترس پذیری (A)

بر اساس موارد اشاره شده، معیارهای پایه‌ای و مشخصه‌های آن بر پایه مدل CVSS به منظور استفاده در موضوع این مقاله در قالب روش NCVSS به صورت جدول شماره ۵ پیشنهاد شده است. همان گونه که از این جدول برمی آید، در مقایسه مدل CVSS با روش

NCVSS پیشنهادی دو معیار تصدیق فعالیت و تأثیر بر امنیت ارتباطات به جدول معیارهای پایه اضافه گردیده و مشخصه این معیارها و توضیحات مربوط به آنها در جدول شماره ۵ درج گردیده است. سایر معیارهای پایه در روش NCVSS مشابه مدل CVSS می باشد. در خصوص معیارهای موقتی و معیارهای محیطی نیز، معیارها و مشخصه های مربوطه در روش پیشنهادی NCVSS مشابه موارد مندرج در مدل CVSS می باشد. معیارهای موقتی و محیطی و مشخصه های آنان در جداول شماره ۶ و ۷ ارائه شده است. مشخصه ها و مقادیر کمی مربوطه بر مبنای مدل CVSS می باشد.

جدول ۵. معیارهای پایه در روش NCVSS

معیار	مشخصه	مقدار کمی	توضیح
دارد	شبکه LAN داخلی	۰/۳۹۵	در آسیب پذیری که فقط با دسترسی محلی قابل بهره برداری است، حمله کننده به دسترسی فیزیکی به سیستم آسیب پذیر با یک حساب محلی نیاز دارد.
	بی سیم W-LAN	۰/۴۶۴	حمله کننده باید در دامنه شبکه بی سیم قرار داشته باشد.
نیاز	شبکه اینترنت	۱	در آسیب پذیری قابل بهره برداری از راه شبکه اینترنت، حمله کننده نیاز به دسترسی به شبکه LAN و یا قرار گرفتن در دامنه شبکه ندارد.
	زیاد (H)	۰/۳۵	شرایط دسترسی لازم است. در این موارد حمله کننده باید دارای مهارت های سطح بالا باشد، اطلاعات مورد نیاز جهت فعالیت به صورت دستی قابل دستیابی نبوده و حمله کننده باید نرم افزارهای تخصصی را در اختیار داشته باشد.
	متوسط (M)	۰/۶۱	شرایط دسترسی تا حدی تخصصی هستند. در این موارد حمله کننده باید دارای مهارت بوده و اطلاعاتی را از درون شبکه جمع آوری نماید تا بر اساس آن عمل کند. شبکه فاقد تنظیمات پیش فرض است.
کم	(L)	۰/۷۱	شرایط دسترسی تخصصی وجود ندارد. در این حالت نیاز به مهارت کمی وجود دارد و به صورت دستی و بدون استفاده از نرم افزارهای خاص نفوذ به شبکه امکان پذیر باشد و به اطلاعات اضافی جهت بهره برداری از شبکه نیازی نیست.

معیار	مشخصه	مقدار کمی	توضیح
تصدیق اصالت	متعدد (M)	۰/۴۵	حمله کننده برای بهره برداری از آسیب پذیری باید دو بار یا بیشتر تصدیق اصالت کند (حتی اگر از همان شناسه کاربر و کلمه عبور استفاده شود).
	واحد (S)	۰/۵۶	یک تصدیق اصالت برای دسترسی و بهره برداری از آسیب پذیری نیاز است.
	هیچ (N)	۰/۷۴	برای بهره برداری از آسیب پذیری به تصدیق اصالت نیاز نیست
تصدیق فعالیت	متعدد (M)	۰/۴۵	راه های متعددی برای اثبات فعالیت های انجام شده در سیستم وجود دارد
	واحد (S)	۰/۵۶	یک راه برای تصدیق فعالیت های انجام شده وجود دارد
	هیچ (N)	۰/۷۴	هیچ راهی به منظور جلوگیری از انکار وجود ندارد
تأثیر بر محرمانگی	هیچ (N)	۰	هیچ تأثیری روی محرمانگی سیستم ندارد.
	ناقص (P)	۰/۲۷۵	افشاء اطلاعات قابل توجهی وجود دارد و دسترسی به برخی فایل های سیستم امکان پذیر است، ولی حمله کننده کنترلی روی چیزی که به دست می آورد، ندارد یا حوزه زیان، محدود شده است به عنوان مثال، می توان به آسیب پذیری که فقط می تواند جداول خاصی از پایگاه داده را افشاء سازد، اشاره کرد.
	کامل (C)	۰/۶۶	همه فایل های سیستم افشاء شده اند و حمله کننده می تواند همه داده های سیستم را بخواند.
تأثیر بر امنیت ارتباطات	متعدد (M)	۰/۴۵	لایه های متعددی برای ایجاد امنیت ارتباطات وجود دارد.
	واحد (S)	۰/۵۶	یک لایه برای ایجاد امنیت ارتباطات وجود دارد.
	هیچ (N)	۰/۷۴	هیچ راهکاری جهت امن سازی ارتباطات وجود ندارد.

معیار	مشخصه	مقدار کمی	توضیح
تأثیر جامعیت	هیچ (N)	۰	تأثیری روی جامعیت اطلاعات ندارد (هیچ گونه تغییری در اطلاعات و یا فایل‌های موجود بر روی سیستم فعال در شبکه ایجاد نمی‌شود)
	ناقص (P)	۰/۲۷۵	تغییر برخی فایل‌ها یا اطلاعات ممکن است، ولی حمله‌کننده کنترل روی آنچه می‌تواند تغییر داده شود، ندارد یا حوزه‌ای که حمله‌کننده می‌تواند آن را تحت تأثیر قرار دهد، محدود است.
	کامل (C)	۰/۶۶	حمله‌کننده می‌تواند هر فایلی را تغییر دهد.
در دسترس پذیری	هیچ (N)	۰	تأثیری بر دسترسی پذیری سیستم ندارد.
	ناقص (P)	۰/۲۷۵	در دسترس کاربران مجاز وقفه‌هایی ایجاد نموده و یا کارایی آنها را کاهش می‌دهد.
	کامل (C)	۰/۶۶	بر اثر حمله، دسترسی سایرین به شبکه قطع می‌شود.

جدول ۶. معیارهای موقتی در روش NCVSS

معیار	مشخصه	مقدار کمی	توضیح
قابلیت بهره‌برداری	اثبات نشده (U)	۰/۸۵	نرم‌افزار یا ابزاری وجود ندارد و یا وجود آن در حد تئوری است.
	اثبات مفهوم (POC)	۰/۹	کدها یا تکنیک‌ها در همه موقعیت‌ها عملی نیست و ممکن است به تغییرات اساسی توسط حمله‌کننده نیاز داشته باشد.
	در حال کار (F)	۰/۹۵	ابزارها و نرم‌افزارهایی در دسترس است و در بسیاری از موقعیت‌هایی که آسیب‌پذیری وجود دارد، قابل استفاده و کاربری است.
	زیاد (H)	۱	ابزارها و نرم‌افزارهای گسترده و فراگیر به همراه جزئیات آنها در دسترس همه قرار دارد و استفاده از آن ساده و پُر کاربرد است.
	تعریف نشده (ND)	۱	با تخصیص این مقدار به معیار، این معیار روی امتیاز نهایی تأثیری نخواهد گذاشت.

معیار	مشخصه	مقدار کمی	توضیح
معیار درج شده	ترمیم آسیب پذیری رسمی (OF)	۰/۸۷	سازمان، یک راه حل رسمی و تعریف شده دارد.
	ترمیم آسیب پذیری موقتی (TF)	۰/۹	سازمان، نسبت به تأمین یک راه حل موقتی اقدام نماید.
امتیاز از گزارش	دور زدن آسیب پذیری (W)	۰/۹۵	سازمان، نیازمند صرف وقت برای تعیین یک راه حل احتمالی جهت حل موضوع است، اما مسئله قابل حل می باشد.
	غیر قابل دسترس (U)	۱	راه حلی در دسترس نیست یا به کار بردن آن غیر ممکن است.
امتیاز از گزارش	تعریف نشده (ND)	۱	با تخصیص این مقدار به معیار، این معیار روی امتیاز نهایی تأثیری نخواهد گذاشت.
	تأیید نشده (UN)	۰/۹	فقط یک منبع تأیید نشده آسیب پذیری را گزارش کرده است یا چندین گزارش متناقض وجود دارد که این گزارشات نیز اعتبار زیادی ندارند.
	اثبات نشده (UR)	۰/۹۵	چندین منبع غیر رسمی مانند سازمان های امنیتی و تحقیقاتی گزارشاتی داده اند و ممکن است بین جزئیات فنی این گزارش ها تناقض وجود داشته باشد.
	تأیید شده (C)	۱	آسیب پذیری توسط مراجع ذیصلاح تأیید شده است.
	تعریف نشده (ND)	۱	با تخصیص این مقدار به معیار در محاسبه امتیاز نهایی تأثیری نخواهد گذاشت.

به منظور کمی سازی نتایج و امتیازدهی به آسیب پذیری ها نیز معادلات پایه مدل CVSS در قالب روش NCVSS مورد بازنگری قرار گرفته است. بر این اساس دو معیار تصدیق فعالیت و تأثیر بر امنیت ارتباطات به ساختار محاسبه مدل CVSS اضافه گردیده است. همچنین در روش NCVSS معادله موقتی و محیطی مشابه موارد مندرج در مدل CVSS مورد استفاده واقع شده است. شکل شماره ۲ ساختار محاسباتی معادلات پایه، موقتی و محیطی در روش پیشنهادی NCVSS را نمایش می دهد.

$$F = \text{round to one decimal} \left((0.6 * I) + (0.4 * E) - 1.5 \right) * F$$

$$I = 10.41 * \left(1 - \left(1 - (\text{تأثیر بر محرمانگی}) * (1 - (\text{تأثیر بر جامعیت}) * (1 - (\text{تأثیر بر پذیرش دسترسی})) \right) \right)$$

E = 20 امنیت ارتباطات * تصدیق فعالیت * تصدیق اصالت * پیچیدگی دسترسی * بردار دسترسی

F = 1.176 در غیر اینصورت $I = 0 \rightarrow F = 0$ ^{آنگاه} اگر I = 0

* قابلیت بهره‌برداری * مقدار امتیاز پایه) **مقدار امتیاز موقتی** = round to one decimal (اطمینان از گزارش * سطح ترمیم

$$AB = \text{round to one decimal} ((AT + (10 - AT) * (\text{خسارت بالقوه})))$$

AT = AB (اطمینان از گزارش * سطح ترمیم * قابلیت بهره‌برداری * سطح ترمیم هدف

$$AI = \min(10, 10.41 + (1 - (\text{تأثیر بر محرمانگی}) * (\text{نیازهای امنیتی} * (1 - (\text{نیازهای امنیتی} * (1 - (\text{دسترس پذیری} - 1))))))$$

شکل ۲. معادلات پایه، موقتی و محیطی در روش پیشنهادی NCVSS

۴. روش تحقیق

۴-۱. چارچوب نظری تحقیق

این تحقیق بر اساس هدف، از نوع تحقیقات کاربردی است، چرا که به توسعه دانش در حیطه ارزیابی کمی آسیب پذیری‌های شبکه می‌پردازد. همچنین، بر اساس چگونگی به‌دست آوردن داده‌های مورد نیاز، این تحقیق از نوع تحقیقات پیمایشی محسوب می‌گردد. چارچوب نظری پژوهش در جدول شماره ۷ ارائه شده است. متناسب با چارچوب نظری تحقیق، پرسشنامه پژوهش طراحی و در بین جامعه آماری توزیع گردیده و با تجزیه و تحلیل اطلاعات به‌دست آمده چارچوب نظری پیشنهادی به آزمون گذاشته شده است. برای تحلیل داده‌ها نیز تحلیل عاملی (تحلیل مؤلفه‌های اصلی و چرخش واریماکس) به کار رفته است.

جدول ۷. معیارهای محیطی در روش NCVSS

معیار	مشخصه	مقدار کمی توضیح
میزان خسارت بالقوه	هیچ (N)	۰ امکان وارد آمدن خسارت و یا کاهش بازده و کارآیی وجود ندارد.
	کم (L)	۰/۱ بهره برداری موفق از آسیب پذیری خسارت فیزیکی یا مالی کمی دارد یا روی کارآیی یا بازدهی تأثیر کمی می گذارد.
	کم - متوسط (LM)	۰/۳ بهره برداری موفق از آسیب پذیری خسارت فیزیکی یا مالی متوسط دارد یا روی کارآیی یا بازدهی تأثیر متوسط دارد.
	متوسط - زیاد (MH)	۰/۴ بهره برداری موفق از آسیب پذیری خسارت فیزیکی یا مالی مهمی دارد یا روی کارآیی یا بازدهی تأثیر مهمی می گذارد.
	زیاد (H)	۰/۵ بهره برداری موفق از آسیب پذیری خسارت فیزیکی یا مالی فاجعه باری دارد یا روی کارآیی یا بازدهی تأثیر فاجعه بار می گذارد.
	تعریف نشده (ND)	۰ با تخصیص این مقدار به معیار، این معیار در محاسبه امتیاز نهایی تأثیری نخواهد گذاشت.
وزن هدف	هیچ (N)	۰ هیچ سیستم هدفی وجود ندارد یا اهداف بسیار تخصصی هستند و فقط در محیط آزمایشگاه وجود دارند، یعنی ۱۰ درصد از محیط در معرض ریسک قرار دارد.
	کم (L)	۰/۲۵ اهداف در یک مقیاس کم در داخل محیط وجود دارند. بین ۲۵ الی ۱ درصد از کل محیط در معرض ریسک قرار دارد.
	متوسط (M)	۰/۷۵ اهداف در یک مقیاس متوسط در داخل محیط وجود دارند. بین ۷۵ الی ۲۶ درصد کل محیط در معرض ریسک قرار دارد.
	زیاد (H)	۱ اهداف در یک مقیاس قابل توجه در داخل محیط وجود دارند. بین ۱۰۰ الی ۷۶ درصد کل محیط در معرض ریسک قرار دارد.
	تعریف نشده (ND)	۱ با تخصیص این مقدار به معیار، این معیار روی امتیاز نهایی تأثیری نخواهد گذاشت.

معیار	مشخصه	مقدار کمی توضیح
میزان های امنیتی	کم (L)	از بین رفتن محرمانگی، جامعیت، در دسترس پذیری تأثیر محدودی روی سازمان و افرادی که با آن در ارتباط هستند (کارکنان، مشتریان) می گذارد.
	متوسط (M)	از بین رفتن محرمانگی، جامعیت، در دسترس پذیری تأثیر سنگینی روی سازمان و افرادی که با آن در ارتباط هستند (کارکنان، مشتریان) می گذارد.
	زیاد (H)	از بین رفتن محرمانگی، جامعیت، در دسترس پذیری تأثیر فاجعه انگیزی روی سازمان و افرادی که با آن در ارتباط هستند (کارکنان، مشتریان) می گذارد.
	تعریف نشده (ND)	با تخصیص این مقدار به معیار، این معیار روی امتیاز تأثیری نخواهد گذاشت.

۴-۲. جامعه آماری و نمونه آماری

جامعه آماری مورد استفاده در این تحقیق را خبرگان، متخصصان و کارشناسان حوزه امنیت اطلاعات و شبکه تشکیل می دهند. در این پژوهش از آنجا که به نظرات مجموعه ای از خبرگان برای ارزیابی شاخص های چارچوب پیشنهادی تحقیق نیاز بوده، از روش نمونه گیری قضاوتی (تخصصی) استفاده شده است. نمونه گیری قضاوتی مستلزم گزینش بخشی از جامعه است که اعضای آن بر پایه داوری شخص پژوهنده مشخص می شود (دانایی فر و دیگران ۱۳۸۷). این روش در پی جمع آوری داده ها و دیدگاه های افرادی است که در ارتباط با موضوع مورد بررسی دارای آگاهی و تجربه مؤثر می باشند. معیارهای نمونه گیری قضاوتی در این پژوهش عبارتند از: تجربه کاری در حوزه امنیت اطلاعات و شبکه، تدریس در مراکز علمی و دانشگاهی در زمینه موضوع مورد نظر، ارائه تألیفات علمی (مقاله، پایان نامه، کتاب) در حوزه مربوط. بر اساس روش نمونه گیری قضاوتی، ۷۵ نفر با مشخصات اشاره شده شناسایی گردیده و از طریق حضوری و پست الکترونیک تعداد ۷۵ نسخه پرسشنامه میان این افراد توزیع گردید که در نهایت تعداد ۴۰ پرسشنامه جمع آوری شده و در تحلیل ها مورد استفاده قرار گرفت (نرخ بازگشت پرسشنامه برابر ۵۳/۳ درصد).

۴-۳. روایی و پایایی

برای حصول اطمینان از روایی پرسشنامه، ویرایش اولیه آن جهت اخذ نظر به پنج تن از استادان صاحب‌نظر در حوزه فناوری و امنیت اطلاعات و شبکه ارسال و پس از اعمال اصلاحات لازم مورد استفاده قرار گرفت. به منظور تعیین پایایی پرسشنامه نیز روش آلفای کرونباخ به کار رفت. با استفاده از نرم‌افزار SPSS آلفای کرونباخ مجموعه سؤال‌های پرسشنامه برابر با ۰/۸۱۵ محاسبه گردیده که دلالت بر پایایی بالای سؤالات پرسشنامه دارد. سپس برای همگرایی در چارچوب ساختاری برای هر یک از مجموعه شاخص‌های انتخابی نیز به‌طور مجزا مقدار آلفای کرونباخ محاسبه گردید. در این مرحله نیز مقادیر به‌دست آمده بیشتر از حد قابل قبول ۰/۷ (Nunnally et al 1994) بود. مقادیر مربوط به هر یک از زیرمجموعه‌ها در جدول شماره ۸ نمایش داده شده است.

جدول ۸. چارچوب نظری تحقیق

معیار	توضیحات	
مؤلفان پایان نامه	بردار دسترسی	شناسایی چگونگی دستیابی و بعد فاصله حمله‌کننده برای دسترسی به شبکه
	پیچیدگی دسترسی	میزان مهارت و استعداد مورد نیاز برای بهره‌برداری از اطلاعات، محیط و سیستم‌های موجود در شبکه پس از به‌دست آوردن دسترسی
	تصدیق اصالت	تعداد دفعاتی که حمله‌کننده باید پیش از دسترسی به هدف و بهره‌برداری از آن تصدیق اصالت کند
	تصدیق فعالیت	تعداد و تنوع روش‌های قابل استفاده برای عدم انکار فعالیت‌های انجام شده در شبکه
	تأثیر بر محرمانگی	میزان اثر بهره‌برداری موفق از یک آسیب‌پذیری شبکه بر افشا و استفاده از اطلاعات محرمانه در محیط شبکه
	تأثیر بر امنیت ارتباطات	تعداد لایه‌های امنیتی که برای ایجاد امنیت ارتباطات به کار برده می‌شود
	تأثیر جامعیت	میزان تغییری که حمله‌کننده می‌تواند در اطلاعات، محیط و سیستم‌های موجود در شبکه پس از به‌دست آوردن دسترسی اعمال نماید
	در دسترس‌پذیری	میزان تغییری که حمله‌کننده می‌تواند در دسترسی کاربران به شبکه پس از نفوذ به شبکه اعمال نماید

معیار	توضیحات
معیارهای موقتی	قابلیت بهره‌برداری سطح ترمیم اطمینان از گزارش
	میزان دسترسی عمومی به نرم‌افزارها، کدها و تکنیک‌هایی که برای نفوذ و آسیب‌رسانی به شبکه‌ها قابل استفاده است راهکارهای سازمانی در جهت مدیریت و مواجهه با آسیب‌های ایجاد شده میزان اطمینان از وجود آسیب‌پذیری و اعتبار جزئیات فنی آن
	میزان خسارت ناشی از حمله و یا دسترسی غیرمجاز به شبکه (شامل انواع خسارت اقتصادی، کارآیی، بازده و ...)
معیارهای محیطی	میزان خسارت بالقوه توزیع هدف نیازهای امنیتی
	میزان سیستم‌هایی که می‌توانند توسط آسیب‌پذیری وارد شده به شبکه تحت تأثیر قرار گیرند میزان تأثیر از بین رفتن امنیت در ابعاد جامعیت، دسترسی و محرمانگی بر سازمان و افراد مرتبط با آن (کارکنان، مشتریان)

۴-۴. تحلیل داده‌ها

بررسی متغیرهای جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان به سؤالات پرسشنامه نشان می‌دهد که ۲۸/۴ درصد از پاسخ‌دهندگان زن و ۷۱/۶ درصد مرد می‌باشند. همچنین از نظر سطح تحصیلات ۱۹ درصد دارای مدرک کارشناسی، ۶۱/۳ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۱۹/۷ درصد دارای مدرک دکترا هستند. از نظر بررسی هرم سنی مشخص می‌گردد که ۲۶/۴ درصد از پاسخ‌دهندگان در رده سنی ۲۵-۳۵ سال، ۴۴/۳۶ درصد در رده سنی ۳۵-۴۵ سال و ۲۹/۲۴ درصد در رده سنی بالای ۴۵ سال قرار دارند.

با به کارگیری روش آماری تحلیل عاملی و با توجه به نتایج به دست آمده برای آزمون شاخص کیفیت نمونه‌گیری ($KMO=0/653$) که بزرگتر از مقدار قابل قبول ۰/۶ (Hair 1998) بوده و عدد معناداری آزمون بارتلت ($sig = 0/00$) که کمتر از ۰/۰۵ است، می‌توان تناسب داده‌ها برای اجرای تحلیل عاملی و کافی بودن اندازه نمونه گرفته شده را استنباط کرد. نتایج حاصل از تحلیل عاملی و آمار توصیفی داده‌ها در جدول شماره ۹ ارائه گردیده است. بر اساس محاسبات واریانس کل تبیین شده برابر با ۶۱/۹۸ درصد می‌باشد. بدین معنی که معیارهای مورد بررسی این میزان از آسیب‌پذیری‌های شبکه را شناسایی می‌کنند. این مقدار نشان‌دهنده‌ی روایی مناسب سؤالات این حوزه نیز می‌باشد. همان‌طور که جدول شماره ۹ نشان می‌دهد تمامی معیارها دارای بار عاملی بیش از ۰/۵ می‌باشند. بر

اساس محاسبات مندرج در همین جدول، معیارهای پایه‌ای بیشترین نقش را در تبیین واریانس به‌خود اختصاص داده و معیارهای موقتی و معیارهای محیطی به ترتیب در اولویت‌های بعدی قرار می‌گیرند. از آنجا که بارهای عاملی سؤالات با عامل مربوط به خود بالای ۰/۵۰ و با عامل‌های دیگر کمتر از ۰/۵۰ می‌باشد، روایی واگرا نیز حاصل شده است (صدقی و دیگران ۱۳۸۸). بر اساس نتایج اجرای تحلیل عاملی، آن‌گونه که در جدول شماره ۹ نمایان است، معیارهای پایه‌ای بیشترین نقش را در تبیین واریانس آسیب‌پذیری‌های شبکه دارا می‌باشند (واریانس تبیین شده = ۳۰/۱۴۳) و معیارهای موقتی (واریانس تبیین شده = ۱۶/۰۲۸) و معیارهای محیطی (واریانس تبیین شده = ۱۵/۸۱۱) دارای اولویت‌های بعدی هستند.

جدول ۹. نتایج تحلیل داده‌ها

معیار	میانگین	انحراف معیار	بارعاملی			ارزش ویژه	وزن پاناس تبیین شده	آشای کرونیاج
			عامل اول	عامل دوم	عامل سوم			
معیارهای پایه‌ای (میانگین = ۳/۰۹، انحراف معیار = ۰/۷۲)	۳/۱	۱/۰۳۲	۰/۷۰۳	۰/۱۳۴	۰/۱۹۶	۴/۵۱۴	۳۰/۱۴۳	۰/۸۷
	۳	۱/۰۸۶	۰/۶۸۲	-۰/۰۷۵	۰/۰۱۶			
	۲/۴	۱/۱۲۸	۰/۸۰۵	۰/۲۴۲	۰/۳۷۲			
	۲/۵۵	۰/۹۰۴	۰/۶۹۷	۰/۱۷۴	۰/۲۲۱			
	۲/۹	۱/۰۸۱	۰/۸۵۷	-۰/۱۳۲	۰/۱۶۸			
	۳/۶۵	۰/۹۴۹	۰/۵۵۹	-۰/۱۸۳	-۰/۴۰۸			
	۳/۹۸	۰/۸۹۱	۰/۶۱۵	-۰/۱۴۶	-۰/۲۲۸			
	۳/۱۷۵	۰/۹۳۱	۰/۷۹۴	-۰/۱۵۲	۰/۲۱۸			
معیارهای موقتی (میانگین = ۳/۰۶۲، انحراف معیار = ۰/۸۲)	۳/۶۲	۱/۱۰۲	۰/۱۲۳	۰/۰۴۶	۰/۶۹۵	۱/۸۷۳	۱۵/۸۱۱	۰/۷۱
	۳/۷۲	۰/۸۷۷	۰/۱۵۵	-۰/۰۷۴	۰/۸۲			
	۳/۵	۱۱/۰۸۶	۰/۰۹۱	-۰/۰۸۳	۰/۷۱۳			
معیارهای محیطی (میانگین = ۳/۰۹، انحراف معیار = ۰/۹۴)	۳/۷۷	۱/۲۵	۰/۰۱۳	۰/۸۹۵	-۰/۰۱۳۸	۲/۲۹۰	۱۶/۰۲۸	۰/۷۹
	۳/۷	۱/۲۶۵	-۰/۱۴۸	۰/۸۴۲	۰/۰۹۴			
	۴/۲۲۵	۰/۸	۰/۰۳۹	۰/۷۱۸	-۰/۰۸			

بر اساس موارد مندرج در جدول شماره ۹ مشاهده می‌گردد که میانگین تمامی ابعاد بیشتر از عدد ۳ می‌باشد و این مقدار نشان دهنده پاسخ مثبت به ابعاد است. بر اساس نتایج

حاصل از تحلیل عاملی درج‌شده در جدول شماره ۹ مشخص می‌گردد که بار عاملی تمامی معیارهای مورد آزمون بیشتر از ۰/۵ می‌باشد و تمامی معیارهای انتخابی در تبیین آسیب‌پذیری‌های شبکه نقش دارند. واریانس کل تبیین‌شده توسط ابعاد مدل برابر با ۶۱/۹۸ درصد بوده که نشانگر مطلوبیت چارچوب پیشنهادی در تبیین آسیب‌پذیری‌های شبکه می‌باشد. بر اساس موارد مندرج در همین جدول، معیارهای پایه‌ای با بار عاملی ۳۰/۱۴۳ بیشترین نقش را در تبیین آسیب‌پذیری‌های شبکه دارا بوده و پس از آن بُعد محیطی با بار عاملی ۱۶/۰۲۸، و بُعد موقتی با بار عاملی ۱۵/۸۱۱ نقش‌های بعدی در تبیین آسیب‌پذیری‌های شبکه را به خود اختصاص داده‌اند. این مقادیر نشانگر میزان اهمیت هر یک از این ابعاد در شناسایی آسیب‌پذیری‌های شبکه می‌باشد. معیار میزان خسارت بالقوه از مجموعه معیارهای محیطی (با بار عاملی ۰/۸۹۵) دارای بیشترین بار عاملی و معیار تأثیر بر امنیت ارتباطات (با بار عاملی ۰/۱۸۳-) دارای کمترین بار عاملی در میان معیارهای آسیب‌پذیری شبکه را دارا می‌باشند.

۴-۵. بررسی یک نمونه عملی

در این بخش به منظور تعیین نحوه محاسبات کمی در خصوص میزان آسیب‌پذیری شبکه در راهکار پیشنهادی، به بررسی یک نمونه عملی پرداخته شده است. نمونه عملی مورد نظر دارای فعالیت تولیدی در عرصه صنعت کاشی و سرامیک بوده و دارای یک محیط تولیدی و دو دفتر منطقه‌ای می‌باشد. تعداد کاربران فعال که از شبکه این مجموعه استفاده می‌نمایند، ۱۵۳ نفر در محیط تولیدی، ۲۷ نفر در دفتر منطقه‌ای الف و ۵۴ نفر در دفتر منطقه‌ای ب می‌باشد. ارتباط میان این سه موقعیت جغرافیایی از طریق شبکه MPLS و ارتباطات بی‌سیم تأمین می‌گردد. این مجموعه اخیراً اقدام به تأمین سیستم‌های ERP تحت وب نموده که ۷۰ درصد از ماژول‌های سیستم خریداری شده پیاده‌سازی و عملیاتی شده است. این مجموعه به منظور افزایش ضریب امنیت اطلاعات سازمانی خود در نظر دارد طرحی به نام طرح جامع افزایش ضریب امنیت اطلاعات و شبکه را در سازمان خود اجرا نماید. با توجه به هماهنگی صورت‌پذیرفته با این مجموعه و معرفی روش پیشنهادی در این مقاله مقرر گردید در راستای اولویت‌بندی اجرای طرح افزایش ضریب امنیت اطلاعات سازمانی نسبت به محاسبه میزان آسیب‌پذیری شبکه این مجموعه برای موقعیت تولیدی و

دفاتر منطقه‌ای اقدام گردد. بدین منظور یک جلسه هم‌اندیشی برای معرفی روش پیشنهادی با حضور متخصصان واحد فناوری اطلاعات برگزار گردید. پس از این جلسه و تشریح روش، اطلاعات لازم با همکاری کارشناسان واحد فناوری اطلاعات جمع‌آوری شد. خلاصه نتایج به دست آمده در جدول شماره ۱۰ درج گردیده است.

جدول ۱۰. مقادیر متغیرهای مربوط به معیارهای پایه، موقتی و محیطی در نمونه مورد بررسی

معیار		محیط تولیدی		دفتر منطقه‌ای الف		دفتر منطقه‌ای ب	
		وضعیت نمونه در مشخصه	مقدار کمی	وضعیت نمونه در مشخصه	مقدار کمی	وضعیت نمونه در مشخصه	مقدار کمی
بردار دسترسی	شبکه LAN داخلی	۱	شبکه LAN داخلی	۰,۶۴۶	شبکه LAN داخلی	۱	شبکه LAN داخلی
	بی سیم W-LAN		شبکه اینترنت		شبکه اینترنت		
	شبکه اینترنت						
پیچیدگی دسترسی	زیاد (H)	۰,۳۵	متوسط (M)	۰,۶۱	متوسط (M)	۰,۶۱	
تصدیق اصالت	واحد (S)	۰,۵۶	واحد (S)	۰,۵۶	واحد (S)	۰,۵۶	
تصدیق فعالیت	واحد (S)	۰,۵۶	واحد (S)	۰,۵۶	واحد (S)	۰,۵۶	
تأثیر بر محرمانگی	ناقص (P)	۰,۲۷۵	ناقص (P)	۰,۲۷۵	ناقص (P)	۰,۲۷۵	
تأثیر بر امنیت ارتباطات	واحد (S)	۰,۵۶	واحد (S)	۰,۵۶	واحد (S)	۰,۵۶	
تأثیر جامعیت	ناقص (P)	۰,۲۷۵	هیچ (N)	۰	هیچ (N)	۰	
در دسترس‌پذیری	ناقص (P)	۰,۲۷۵	کامل (C)	۰,۶۶	کامل (C)	۰,۶۶	

معیارهای پایه

دفتر منطقه ای ب		دفتر منطقه ای الف		محیط تولیدی		معیار	
مقدار کمی	وضعیت نمونه در مشخصه	مقدار کمی	وضعیت نمونه در مشخصه	مقدار کمی	وضعیت نمونه در مشخصه		
۰,۹۵	در حال کار (F)	۰,۹۵	در حال کار (F)	۰,۹۵	در حال کار (F)	قابلیت بهره برداری	معیارهای موقتی
۰,۸۷	ترمیم آسیب پذیری موقتی (TF)	۰,۸۷	ترمیم آسیب پذیری رسمی (OF)	۰,۹۵	دور زدن آسیب پذیری (W)	سطح ترمیم	
۱	تعریف نشده (ND)	۱	تعریف نشده (ND)	۱	تعریف نشده (ND)	اطمینان از گزارش	
۱	متوسط - زیاد (MH)	۰,۱	کم (L)	۰,۴	متوسط - زیاد (MH)	میزان خسارت بالقوه	معیارهای محیطی
۰	هیچ (N)	۰	هیچ (N)	۰,۲۵	کم (L)	توزیع هدف	
۰,۵	کم (L)	۰,۵	کم (L)	۱	متوسط (M)	نیازهای امنیتی	

با وارد نمودن مقادیر مندرج در جدول شماره ۱۰ در فرمول های محاسباتی ارائه شده در روش پیشنهادی (بر اساس نحوه محاسبه ارائه شده در شکل شماره ۲) مقادیر معیارهای پایه، موقتی و محیطی برای شبکه این مجموعه در سه موقعیت تولیدی، دفتر منطقه ای الف و دفتر منطقه ای ب محاسبه و مقادیر و محاسبات آن در شکل شماره ۳ درج گردید.

مقادیر معیارهای پایه، موقتی و محیطی در محیط تولیدی
<p>BaseScore = round_to_1_decimal (((0.6*6.443) + (0.4*1.229)-1.5)*1.176) = 3.4   Impact = 10.41*(1-(1-0.275)*(1-0.275)*(1-0.275)) = 6.443   Exploitability = 20*1*0.35*0.56*0.56*0.56 = 1.229   f (impact) = 1.176</p> <p>TemporalScore = round_to_1_decimal (3.4*0.95*0.95*1) = 3.1 EnvironmentalScore = round_to_1_decimal (5.23+ (10-5.23)*0.4)*0.25) = 1.8   AdjustedImpact = min (10, 10.41*(1-(1-0.275*1)*(1-0.275*1)*(1-0.275*1))) = 6.44   AdjustedBase = (((0.6* 6.44) + (0.4* 6.44)-1.5)*1.176) = 5.8   AdjustedTemporal = (5.8 * 0.95 * 0.95 * 1) = 5.23</p>
مقادیر معیارهای پایه، موقتی و محیطی در دفتر منطقه‌ای الف
<p>BaseScore = round_to_1_decimal (((0.6*7.84) + (0.4*1.38)-1.5)*1.176) = 4.4   Impact = 10.41*(1-(1-0.275)*(1-0)*(1-0.66)) = 7.84   Exploitability = 20*0.646*0.61*0.56*0.56*0.56 = 1.38   f (impact) = 1.176</p> <p>TemporalScore = round_to_1_decimal (4.4*0.95*0.87*1) = 3.6   * با توجه به اینکه میزان توزیع هدف برابر هیچ (N) می‌باشد، محاسبه معیار محیطی لازم نمی‌باشد.</p>
مقادیر معیارهای پایه، موقتی و محیطی در دفتر منطقه‌ای ب
<p>BaseScore = round_to_1_decimal (((0.6*7.84) + (0.4*2.14)-1.5)*1.176) = 4.8   Impact = 10.41*(1-(1-0.275)*(1-0)*(1-0.66)) = 7.84   Exploitability = 20*1*0.61*0.56*0.56*0.56 = 2.14   f (impact) = 1.176</p> <p>TemporalScore = round_to_1_decimal (4.8*0.95*0.87*1) = 4.0   * با توجه به اینکه میزان توزیع هدف برابر هیچ (N) می‌باشد، محاسبه معیار محیطی لازم نمی‌باشد.</p>

شکل ۳. محاسبات معیارهای پایه، موقتی و محیطی در نمونه مورد بررسی

همان گونه که از مقادیر محاسبه شده مشخص می‌شود، در شبکه نمونه مورد بررسی دفتر منطقه‌ای ب دارای بیشترین مقدار معیار پایه و موقتی و پس از آن دفتر منطقه‌ای الف قرار دارد. بر اساس محاسبات صورت گرفته، شبکه محیط تولیدی دارای کمترین مقادیر معیارهای پایه، موقتی و محیطی می‌باشد.

در بخش معیار پایه، دلیل اصلی بالا بودن درجه آسیب پذیری شبکه دفتر منطقه‌ای ب نسبت به محیط تولیدی را می‌توان در مقادیر معیارهای پیچیدگی دسترسی و در دسترس پذیری دانست. در همین حال، دفتر منطقه‌ای الف به دلیل نوع بردار دسترسی که مقادیر پیچیدگی دسترسی و دسترس پذیری آن مشابه شرایط دفتر منطقه‌ای ب است، نسبت به دفتر منطقه‌ای ب دارای وضعیت بهتری در مقدار معیار پایه‌ای می‌باشد.

در بخش معیار موقتی نیز دلیل بالابودن درجه آسیب‌پذیری شبکه دفتر منطقه‌ای الف و ب نسبت به محیط تولیدی را می‌توان در وضعیت معیار سطح ترمیم جستجو نمود. در همین حال، و با توجه به تأثیر معیار پایه در معیار موقتی، به دلیل بالاتر بودن مقدار معیار پایه در دفتر منطقه‌ای ب نسبت به دفتر منطقه‌ای الف، مقدار معیار موقتی آن نسبت به دفتر منطقه‌ای الف بالاتر خواهد بود. با توجه به محاسبات انجام‌شده می‌توان نتیجه گرفت که مجموعه مذکور می‌بایست اولویت طرح افزایش ضریب امنیت اطلاعات را برای دفاتر منطقه‌ای ب، الف و سپس محیط تولیدی خود اجرا نماید.

۵. نتیجه‌گیری

این مقاله تلاش نمود بر پایه معماری امنیت ITU-TX-805 روشی به منظور محاسبه کمی آسیب‌پذیری‌های شبکه تحت عنوان NCVSS ارائه نماید. برای دستیابی به هدف موضوع مقاله ضمن بررسی گسترده ادبیات مربوط به آسیب‌پذیری شبکه و مدل‌های مطرح برای کمی‌سازی مقادیر آسیب‌پذیری‌ها، پرسشنامه‌ای تدوین و برای ارزیابی اعتبار شاخص‌های استخراج‌شده در اختیار کارشناسان و خبرگان در حوزه امنیت قرار گرفت. نتایج اجرای تحلیل عاملی بر روی داده‌های به‌دست آمده، نشان‌دهنده تأثیر مؤلفه‌های آسیب‌پذیری بر روی میزان آسیب‌پذیری شبکه‌های رایانه‌ای است. بر اساس نتایج این تحقیق معیارهای پایه‌ای (شامل بردار دسترسی، پیچیدگی دسترسی، تصدیق اصالت، تصدیق فعالیت، تأثیر بر محرمانگی، تأثیر بر امنیت ارتباطات، تأثیر جامعیت، و در دسترس‌پذیری) بیشترین نقش را در تبیین واریانس آسیب‌پذیری‌های شبکه دارا می‌باشند (واریانس تبیین‌شده = $30/143$). از سوی دیگر، معیارهای موقتی (شامل قابلیت بهره‌برداری، سطح ترمیم، اطمینان از گزارش) با واریانس تبیین‌شده = $16/028$ و معیارهای موقتی (شامل میزان خسارت بالقوه، توزیع هدف، نیازهای امنیتی) با واریانس تبیین‌شده = $15/811$ در اولویت‌های بعدی قرار دارند.

بر اساس روش پیشنهادی در این تحقیق امکان مدیریت مؤثر آسیب‌پذیری‌ها از طریق کمی‌سازی مقادیر آسیب‌پذیری‌ها فراهم گردیده است. با توجه به نبود روش‌های محاسبه کمی آسیب‌پذیری‌ها در حوزه شبکه‌های رایانه‌ای و نیاز عملیاتی متخصصان این حوزه، روش پیشنهادی در این تحقیق می‌تواند در عین سادگی و سهولت استفاده به‌عنوان یک

روش ابتکاری کارآمد و مؤثر در محاسبه میزان آسیب پذیری های شبکه رایانه ای مورد استفاده قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

پژوهشگران بر خود لازم می دانند از همکاری و مساعدت سرکار خانم مهندس فاطمه آل آقا که در انجام این تحقیق همکاری داشته اند، مراتب سپاس خود را اعلام نمایند.

۶. فهرست منابع

امامی، ساره سادات و جعفرهادی جعفریان. ۱۳۸۸. محاسبه درجه آسیب پذیری سیستم ها. اولین کنفرانس حوادث و آسیب پذیری های امنیت فضای تبادل اطلاعات، تهران.

امیدیان، علیرضا، علی نورالهی راوری و رسول جلیلی. ۱۳۸۸. دسته بندی آسیب پذیری های شناخته شده در سیستم های مدیریت پایگاه داده ها. اولین کنفرانس حوادث و آسیب پذیری های امنیت فضای تبادل اطلاعات، تهران.

حاجیان، سارا، فرامرز هندسی، مهدی برنجکوب، سیدهادی هاشمی و پیمان گلشنی. ۱۳۸۸. ارائه یک رده بندی جدید برای آسیب پذیری های شبکه. اولین کنفرانس حوادث و آسیب پذیری های امنیت فضای تبادل اطلاعات، تهران.

دانایی فر، حسن، سیدمهدی الوانی و عادل آذر. ۱۳۸۷. روش شناسی کمی در مدیریت: رویکردی جامع، اول. تهران: صفار.

صدقی، عباس، سیدرضا سیدجوادین، داود مطلبی، سیدجابر حسینی و حمیدرضا یزدانی. ۱۳۸۸. بررسی مقایسه ای مدل های شاخص رضایت مشتری و ارائه مدلی برای سنجش رضایت مؤدیان مالیاتی سازمان امور مالیاتی کشور. مدیریت بازرگانی ۱ (۲): ۱۰۱-۱۱۸.

Abbott, R., J. Chin, J. Donnelley, W. Konigsford, S. Tokubo, and D. Webb. 1976. *Security Analysis and Enhancements of Computer Operating Systems*. In: Institute for Computer Science and Technology, National Bureau of Standards; 1-62.

Ahmad, N. H., S. A. Aljunid and J. Manan. 2011. *Understanding vulnerabilities by refining taxonomy*. In: Information Assurance and Security (IAS), 7th International Conference on, 5-8 Dec. 2011. 25-29.

Alvi, A. K. and M. Zulkernine. 2011. *A Natural Classification Scheme for Software Security Patterns*. In: Dependable, Autonomic and Secure Computing (DASC), IEEE Ninth International Conference on, 12-14 Dec. 2011. 113-120.

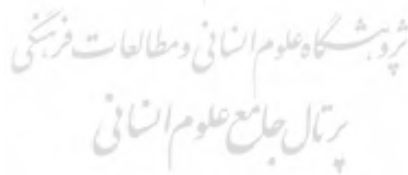
- Alhazmi, OH., Y. Malaiya. 2005. *Quantitative vulnerability assessment of systems software*. Annual Reliability and Maintainability Symposium, 2005 Proceedings. 615-620.
- Ammala, DE. 2004. *Derivation OF Metrics for Effective Evaluation of Vulnerability Assessment Technology*. Mississippi State University.
- Ammann, P., D. Wijesekera and S. Kaushik. 2002. *Scalable, graph-based network vulnerability analysis*. In: the 9th ACM Conference on Computer and Communications Security: ACM Press; 217-224.
- Aslam, T. 1995. *A taxonomy of security faults in the UNIX operating system*. Indiana: Purdue University, West Lafayette.
- Asman, B. C., M.H. Kim, R.A. Moschitto, J.C. Stauffer, and S.H. Huddleston. 2011. *Methodology for analyzing the compromise of a deployed tactical network*. In: Systems and Information Engineering Design Symposium (SIEDS), IEEE, 29-29 April 2011. 164-169.
- Asosheh, A. and N. Ramezani. 2008. A comprehensive taxonomy of DDoS attacks and defense mechanism applying in a smart classification. *WSEAS Transactions on Computers* 7 (4): 281-290.
- Avramescu, G., M. Bucicoiu, D. Rosner, X. TA and N. Pus. 2013. *Guidelines for Discovering and Improving Application Security*. In: Control Systems and Computer Science (CSCS), 19th International Conference on, 29-31 May 2013. 560-565.
- Ben-Porat, U. 2013. Vulnerability of Network Mechanisms to Sophisticated DDoS Attacks. *IEEE Transactions on Computers*, 62: 1031-1043.
- Bhattacharya, P. and S. K. Ghosh. 2012. Analytical framework for measuring network security using exploit dependency graph. *Information Security, IET*, 6: 264-270.
- Bisbey, R and D. Hollingworth. 1978. *Protection Analysis: Final Report*. In: ISI/SR-78-13, USC/Info. Sci. Inst: Marina Del Rey, CA.
- Bishop, M. 1995. *A Taxonomy of UNIX System and Network Vulnerabilities*. In: University of California.
- _____. 1999. *Vulnerabilities Analysis*. In: Second International Symposium on Recent Advances in Intrusion Detection McGraw-Hill:125-136.
- _____. 2003. *Computer security: art and science*. Boston, Mass; London: Addison-Wesley.
- Corcalciuc, H. V. 2012. *A Taxonomy of Time and State Attacks*. In: Availability, Reliability and Security (ARES), Seventh International Conference on, 20-24 Aug. 2012. 564-573.
- Corona, I., G. Giacinto and F. Roli. 2013. Adversarial attacks against intrusion detection systems: Taxonomy, solutions and open issues. *Information Sciences* 239: 201-225.
- Du, W and A. Mathur. 1997. *A: Categorization of Software Errors that Lead to Security Breaches*. In: COAST technical report. West Lafayette, Indiana: Department of Computer Sciences, Purdue University.
- Fruhwrth, C. and T. Mannisto. 2009. *Improving CVSS-based vulnerability prioritization and response with context information*. In: Empirical Software Engineering and Measurement, ESEM 3rd International Symposium on: 15-16 Oct.

- Gallon, L. 2010. *On the Impact of Environmental Metrics on CVSS Scores*. In: Social Computing (SocialCom), IEEE Second International Conference on: 20-22 Aug. 2011: 987-992.
- and J. J. Bascou. 2011. *Using CVSS in Attack Graphs*. In: Availability, Reliability and Security (ARES), Sixth International Conference on, 22-26 Aug. 2011. 59-66.
- Gheorghe, AV and D. V. Vamanu. 2004. Towards QVA- Quantitative vulnerability assessment: a generic practical model. *Journal of Risk Research*, 7 (6): 613-628.
- Hair, JF. 1998. *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall.
- Hamed, H. and E. Al-Shaer. 2006. Taxonomy of conflicts in network security policies. *IEEE Commun Mag* 44 (3): 134-141.
- Hansman, S. and R. Hunt. 2005. A taxonomy of network and computer attacks. *Computers & Security* 24 (1): 31-43.
- Harada, T., A. Kanaoka, E. Okamoto and M. Kato. 2010. *Identifying Potentially-Impacted Area by Vulnerabilities in Networked Systems Using CVSS*. In: Applications and the Internet (SAINT), 10th IEEE/PSJ International Symposium on: 19-23 July 2010; 367-370.
- Hernandez-Ardieta, J. L., A. I. Gonzalez-Tablas, J. M. De Fuentes. and B. Ramos. 2013. A taxonomy and survey of attacks on digital signatures. *Computers & Security*, 34: 67-112.
- Holm, H., M. Ekstedt and D. Andersson. 2012. *Empirical Analysis of System-Level Vulnerability Metrics through Actual Attacks*. Dependable and Secure Computing, IEEE Transactions on, 9, 825-837.
- Houmb, S. H. and N. L. Franqueira. 2009. *Estimating ToE Risk Level Using CVSS*. In: Availability, Reliability and Security, ARES '09 International Conference on: 16-19 March 2009 718-725.
- Howard, J D. and T. A. Longstaff. 1998. *A Common Language for Computer Security Incidents*. In: Sandia.
- Hudic, A., L. Zechner, S. Islam, C. Krieg, E.R. Weippl, S. Winkler and R. Hable. 2012. *Towards a Unified Penetration Testing Taxonomy*. In: Privacy, Security, Risk and Trust (PASSAT), 2012 International Conference on Social Computing (SocialCom), 3-5 Sept. 2012. 811-812.
- Hunt, R. and J. Slay. 2011. *A new approach to developing attack taxonomies for network security - including case studies*. In: Networks (ICON), 17th IEEE International Conference on, 14-16 Dec. 2011. 281-286.
- Jiang, F., D. DAOYI, C. LONGBIN and M.R. FRATER. 2013. *Agent-Based Self-Adaptable Context-Aware Network Vulnerability Assessment*. Network and Service Management, IEEE Transactions on, 10: 255-270.
- Jungag, Y., L. Li, Y. Yanfeng and Z. Guangliang. 2012. *A Hierarchical Network Security Risk Assessment Method Based on Vulnerability Attack Link Generated*. In: Information Science and Engineering (ISISE), 2012 International Symposium on, 14-16 Dec. 2012. 113-118.
- Junshun, H., L. Xiaoyan, B. Yang and X. Chunhe. 2012. *The consistency verification of Computer Network Defense Policy and measures*. In: Information and Communication Technologies (WICT), 2012 World Congress on, Oct. -Nov. 2012. 1052-1055.
- Kakareka, A. 2013. *Chapter 31 - What is Vulnerability Assessment?* In: VACCA, J. R. (ed.)

- Computer and Information Security Handbook (Second Edition). Boston: Morgan Kaufmann.
- Kamara, S. S. Fahmy, E. Schultz, F. Kerschbaum and M. Frantzen. 2003. Analysis of vulnerabilities in Internet firewalls. *Computers & Security* 22 (3): 214-232.
- Krsul, I. V. 1998. *Software Vulnerability Analysis*. Purdue University.
- KUHN, D. R. 2011. *Vulnerability hierarchies in access control configuration*. 4th Symposium on Configuration Analytics and Automation (SAFECONFIG).
- Kundu, A., N. Ghosh, N., Chokshi, I. and Ghosh, S. K. Year. *Analysis of attack graph-based metrics for quantification of network security*. In: India Conference (INDICON), 2012 Annual IEEE, 7-9 Dec. 2012. 530-535.
- Landwehr, C. E., A. R. Bull, J. P. McDermott and W. S. Choi. 1994. A Taxonomy of Computer Program Security Flaws. *ACM Computing Surveys*, 26 (3): 211–254.
- Lough, D. L. 2001. *A Taxonomy of Computer Attacks with Applications to Wireless Networks*. Virginia Polytechnic Institute and State University; PhD thesis.
- Maatta, M. and T. Raty. 2012. *Automatic creation of models for network intrusion detection*. In: Computing, Communications and Applications Conference (ComComAp), 11-13 Jan. 2012 231-237.
- Marrone, S., R. Nardone, A. Tedesco, P. D'amore, V. Vittorini, R. Setola, F. De Cillis and N. Mazzaocca. 2013. Vulnerability modeling and analysis for critical infrastructure protection applications. *International Journal of Critical Infrastructure Protection*, 6: 217-227.
- McGee, A. R., S. R. Vasireddy, C. Xie, D. D. Picklesimer, U. Chandrashekhar and S. H. Richman. 2004. A framework for ensuring network security. *Bell Labs Technical Journal* 8 (4): 7-27.
- Mell, P., K. Scarfone. 2007. Improving the Common Vulnerability Scoring System. *Information Security, IET* 1 (3): 119-127.
- _____, ____ and S. Romanosky. 2006. Common Vulnerability Scoring System. *Security & Privacy, IEEE* 4 (6): 85-89.
- Nehinbe, J. O. 2011. *Emerging threats, risks and mitigation strategies in network forensics*. In: Electrical and Computer Engineering (CCECE), 24th Canadian Conference on, 8-11 May 2011. 001228- 001232.
- Njogu, H. W., L. Jiawei, J. N. Kiere and D. Hanyurwifura. 2013. A comprehensive vulnerability based alert management approach for large networks. *Future Generation Computer Systems*, 29: 27-45.
- Nunnally, J. C., I. H. Bernstein. 1994. *Psychometric theory*, 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Perla, E., O. Massimiliano and G. Speake. 2011. *A guide to kernel exploitation attacking the core* [Online]. Burlington, Mass: Syngress. [Accessed 01/09/2011].
- Pothamsetty, V. and B. A. Akyol. 2004. *A vulnerability taxonomy for network protocols: Corresponding engineering best practice countermeasures*. In: IASTED International Conference on Communications, Internet and Information Technology; Thomas, US Virgin Islands: IASTED/ACTA Press. 2004. 168-175.

- Ramakrishnan, CR. and R. Sekar. 1998. *Model-Based Vulnerability Analysis of Computer Systems*. In: 2ed Int'l Workshop on Verification, Model Checking and Abstract Interpretation.
- Ristenbatt, M. P. 1988. *Methodology for network communication vulnerability analysis*. In: 21st Century Military Communications Conference. 23-26 Oct 1998; 493-499 vol. 492.
- Ryoo, J., Y. B. Choi, T. H. Oh and G. Corbin. 2009. A multi-dimensional classification framework for developing context-specific Wireless Local Area Network attack taxonomies. *International Journal of Mobile Communications* 7 (2): 253-267.
- Saxena, S. and Y. V. Hote. 2013. *Load Frequency Control in Power Systems via Internal Model Control Scheme and Model-Order Reduction*. Power Systems, IEEE Transactions on, 28, 2749-2757.
- Scarfone, K. and P. Mell. 2009. *An analysis of CVSS version 2 vulnerability scoring*. In: Empirical Software Engineering and Measurement, ESEM 3rd International Symposium on: 15-16 Oct 2009.
- Shahriar, H. and M. Zulkernine. 2011. Taxonomy and classification of automatic monitoring of program security vulnerability exploitations. *Journal of Systems and Software*, 84: 250-269.
- Shiguo, S., L. Senlin, L. Xiang. and L. Bo. 2012. *The Research on Network Vulnerability Analysis Methods*. In: Intelligent System Design and Engineering Application (ISDEA), Second International Conference on, 6-7 Jan 2012. 593-597.
- Shijia, G., L. Weihai and Z. Xin. 2011. *Brute Force Vulnerability Testing Technology Based on Data Mutation*. In: Vehicular Technology Conference (VTC Fall), IEEE, 5-8 Sept. 2011. 1-6.
- Szidarovszky, F. and L. Yi. 2011. *On optimal strategies in protecting computer networks*. In: Computer Systems and Applications (AICCSA), 9th IEEE/ACS International Conference on, 27-30 Dec. 2011. 140-143.
- Taheri, M., M. Naderi and M. Barekatin. 2010. *New approach for detection and defending the wormhole attacks in Wireless ad hoc networks*. In: Electrical Engineering (ICEE), 18th Iranian Conference on, 11-13 May, 2010. 331-335.
- Tripathi, A. and U.K. Singh. 2011. *Taxonomic analysis of classification schemes in vulnerability databases*. In: Computer Sciences and Convergence Information Technology (ICCIT), 6th International Conference on, Nov-Dec. 2011 686-691.
- Vijayakumar, A. and G. Muthuchelvi. 2011. *Discovering vulnerability to build a secured system using attack injection*. In: Electronics Computer Technology (ICECT), 2011 3rd International Conference on, 8-10 April 2011. 278-280.
- Wang, S., Y. Gong, G. Chen, Q. Sun and F. Yang. 2013. Service vulnerability scanning based on service-oriented architecture in Web service environments. *Journal of Systems Architecture*, 59: 731-739.
- Weber, S., P. A. Karger and A. Paradkar. 2005. *A software flaw taxonomy: aiming tools at security*. In: SESS '05 Proceedings of the 2005 workshop on Software engineering for secure systems—building trustworthy applications, St. Louis, Missouri: ACM: 1-7.
- Wiesauer, A. and J. Sametinger. 2009. *A security design pattern taxonomy based on attack patterns: Findings of a systematic literature review*. ECRYPT 2009, Proceedings of the

- International Conference on Security and Cryptography, Milan, Italy, July 7-10, 2009, 387-394.
- Xiaohui, K., W. Yan, X. Fei and L. Xiang. 2012. *A multi-dimension vulnerability analysis framework for large-scale distributed system*. In: Systems and Informatics (ICSAI), 2012 International Conference on, 19-20 May 2012. 843-848.
- Yan, W., H. Siy and R Gandhi. 2011. *Empirical results on the study of software vulnerabilities: NIER track*. In: Software Engineering (ICSE), 33rd International Conference on, 21-28 May 2011. 964-967.
- Yonglin, S., W. Yongjun, H. Xin, R. Zhanrui and L. Jie. 2011. *A new perspective of network vulnerability analysis using Network Security Gradient*. In: Internet Technology and Secured Transactions (ICITST), 2011 International Conference for, 11-14 Dec. 2011. 159-163.
- Zeidanloo, H. R., M. J. Z. Shooshtari, P. V. Amoli, M. Safari and M. Zamani. 2010. *A taxonomy of Botnet detection techniques*. In: 3rd IEEE International Conference on Computer Science and Information Technology (ICCSIT); Chengdu: 2010, 158-162.
- Zhang, D., D. Liu, C. Csallner, D. Kung and Y. Lei. 2014. A distributed framework for demand-driven software vulnerability detection. *Journal of Systems and Software*, 87: 60-73.
- Zhongwen, Z. and D. Yingchun. 2012. *A New Method of Vulnerability Taxonomy Based on Information Security Attributes*. In: Computer and Information Technology (CIT), IEEE 12th International Conference on, 27-29 Oct. 2012. 739-741.

A Computational Method Based on CVSS For Quantifying the Vulnerabilities in Computer Networks

Mohammad Hossein Sherkat¹ | Shahriyar Mohammadi² | Mona JamiPour³

1. PhD in Systems Management; Management School; University of Tehran; Iran
mh_sherkat@yahoo.com
2. [Corresponding Author] Assistant professor; Department of Industrial engineering; Khajeh Nasir Toosi University of Technology (KNTU); Tehran, Iran
mohammadi@kntu.ac.ir
3. PhD in Systems Management; Management School; University of Tehran; Iran
mjamporazmay@yahoo.com

Iranian Journal of
**Information
Processing &
Management**

Abstract: Network vulnerability taxonomy has become increasingly important in the area of information and data exchange not only for its potential use in identification of vulnerabilities but also in their assessment and prioritization. Computer networks play an important role in information and communication infrastructure. However, they are constantly exposed to a variety of vulnerability risks. In their attempts to create secure information exchange systems, scientists have concentrated on understanding the nature and typology of these vulnerabilities. Their efforts aimed at establishing secure networks have led to the development of a variety of methods and techniques for quantifying vulnerability.

The objective of the present paper is developing a method based on the second edition of common vulnerability scoring system (CVSS) for the quantification of Computer Network vulnerabilities. It is expected that the proposed model will help the identification and effective management of vulnerabilities by their quantification.

Keywords: Vulnerability; Computer Network Vulnerability; Taxonomy of Vulnerabilities; ITU-TX-805 Security Architecture; Quantifying Vulnerabilities; Common Vulnerability Scoring System

Iranian Research Institute
for Science and Technology
ISSN 2251-8223
eISSN 2251-8231
Indexed in SCOPUS, ISC & LISA
Vol.29 | No.4 | pp: 1107-1145
Summer 2014